

Čítania na pravidelné týždenné spoločné spovede:

- 6.4.2011 – SLOBODA – ALE K ČOMU? (úvod do čností)

Čítanie z Prvého listu svätého apoštola Jána

Deti moje, ³ Podľa toho vieme, že sme ho poznali, ak zachovávame jeho prikázania. ⁴ Kto hovorí: "Poznám ho," a nezachováva jeho prikázania je luhár a niet v ňom pravdy. ⁵ Kto však zachováva jeho slovo, v tom je Božia láska naozaj dokonalá. A podľa toho vieme, že sme v ňom. ⁶ Kto hovorí, že ostáva v ňom, má aj sám žiť, ako žil on.

(1Jn 2,1-6 SSV)

Počuli sme Božie slovo.

- ASKÉZA OSLOBODZUJE – ale k čomu?
 - Rocco Buttiglione (voľne zhrnuté): Vzhľadom na komplexnosť ľudskej slobody môžeme hovoriť **o jej dvoch úrovniach**:
 - **menšej** slobode (slobode tela, možnosti konať čokoľvek)
 - a **väčšej** slobode (kresťanskej slobode, možnosti konať dobro).
 - **V súčasnosti**, keď prichádza **k devalvácii** všetkých hodnôt, sloboda sa zdá byť zúžená iba na menšiu slobodu. Rocco Buttiglione vysvetľuje, že *“ak stratíme vnímanie skutočného významu slobody, zároveň stratíme aj ‘antropologický rozdiel, teda element, v ktorom spočíva rozdiel medzi človekom a ostatnými zvieratami, väčšiu slobodu založenú na hľadaní a nachádzaní pravdy.”*
- SLOBODA K ČOMU?
 - BYŤ AKO BOH
 - V SPOLOČENSTVE S BOHOM
- **Predstavme si to na príklade horolezcov, ktorí chcú zdolať Annapurnu. Ak chcete mať podiel na ich výstupe, musíte urobiť dve veci:**
 - *Osvojiť si horolezecké umenie – práve to, len to a žiadne iné!*

- *Pridať sa k nim a ísť s nimi – len s nimi, práve s nimi a s nikým iným, než s nimi.*
- **Obdobne, ak chcem mať účasť na Božom živote (analógia výstupu na Annapurnu), musím:**
 - *si osvojiť Boží život (analógia horolezeckých zručností a kondície), len Boží, práve ten Boží a žiaden iným než Boží...*
 - *žiť s Bohom (analógia horolezeckej skupiny), práve s Bohom a nie s nikým iným namiesto Neho.*
- **KREŠŤANSTVO MÁ V TOMTO SMERE VEĽMI PRESNÝ A ÚZKO DEFINOVANÝ CIEĽ, I SPÔSOB JEHO DOSAHOVANIA!!!**
- **To predpokladá:**
 - **OSOBNÚ DOKONALOSŤ** (byť ako Boh), čiže **SVÄTOSŤ**
 - **SPOLOČENSTVO S BOHOM** (byť s Bohom jedno), čiže **LÁSKU**
- **Získava sa to:**
 - **DOKONALOSŤ** rozvojom **ČNOSTÍ**
 - **SPOLOČENSTVO** využívaním **MODLITBY** (a liturgie a ostatného, čo nás spája s Bohom)

Ako prvé sa sústredíme na ČNOSTI.

- **ČO JE ČNOSŤ?** Slovenské slovo *cnosť* súvisí so slovom *ctiť*. Latinské *virtus* je od slova *vir*, muž značí teda pôvodne mužnosť, vlastnosti, ktoré obdivujeme u mužov. Rovnakú etymológiu má i grécke *andreia*, statočnosť. Cnosť sa však všeobecne v gréčtine nazýva *arete*, niečo, čo sa páči, čo vyniká, budí úžas. (Sv. Bazil hovorí): «Cnosť je používanie tých vecí, ktoré nám Boh dal, s dobrým svedomím a podľa Božieho prikázania.» Nerosť je, naopak, zneužitím Božích darov. Predsa však nehovoríme každému dobrému skutku cnosť. Cnosť je čosi stále, schopnosť duše konať dobro, kedykoľvek sa naskytne príležitosť. Bola prijatá známa Aristotelova definícia, podľa ktorej je cnosť návyk dobrého konania, «zvyk slobodnej vôle». Cvikom sa naučíme jazdiť na koni, spievať v zbore, hovoriť cudzím jazykom. Môžeme sa teda i cvikom naučiť hovoriť zdvorilo, pravdivo, vydávať peniaze šetrne, pracovať pre seba i pre iných.

(Tomáš kardinál Špidlík)

- **ŠTYRI KARDINÁLNE ČNOSTI** - *spravodlivosť, rozvážnosť* (múdrost'), *mravná sila* (odvaha) a *miernosť* (sebaovládanie sa) - nepochádzajú od Platóna či z gréckej filozofie. Nájdeme ich v Písme. Osvojuje si ich sama ľudská prirodzenosť a tú utváral Boh, a nie Platón. On ich len ako prvý sformuloval do pojmov, avšak pre samotné čnosti urobil asi toľko, čo Newton pre pohyb - teda objavil a zadefinoval už existujúce vnútorné zákony danej veličiny. Pojem „kardinálne“ čnosti pochádza z latinského slova *cardine* - pánt. Všetky ostatné čnosti „visia“ na týchto štyroch. Štyri základné čnosti - spravodlivosť, rozvážnosť, mravná sila a miernosť - sú dôležité pre človeka v každej dobe, pretože sú dôležité pre človeka samotného, a nie pre dobu, v ktorej žije. Našej prirodzenosti a našim potrebám padnú ako uliate. Ľudské telo má svoju vlastnú štruktúru a objektívne zákonitosti zdravia, ktoré nezávisia od spoločenských zmien. Toto platí rovnako aj o duši. *Čnosť je jednoducho zdravím našej duše.*

(Peter Kreeft)

A presne tieto štyri čnosti a ich nácvik budú obsahom našich najbližších stretnutí.

Zatiaľ je dôležité zapamätať si nasledovné:

- **Zbožštenie vyžaduje podobnosť s Bohom.**
- **Okrem Božej milosti to predpokladá úsilie z našej strany:**
 - **ASKÉZU**, ktorou sa zbavujeme prekážok, príťažlí a nerestí
 - **a TRÉNING**, ktorým začneme skutočne a opravdivo **nacvičovať čnostný život!**

• 13.4.2011 – SPRAVODLIVOSŤ

Čítanie z listu svätého apoštola Pavla Rimanom

Vieme, že všetko, čo hovorí zákon, hovorí tým, čo sú pod zákonom, aby boli umlčané každé ústa a aby bol celý svet pred Bohom usvedčený z viny.²⁰ Lebo zo skutkov podľa zákona nebude pred ním ospravedlnený nijaký človek. Ved' len zo zákona je poznanie hriechu.²¹ Ale teraz sa zjavila Božia spravodlivosť bez zákona a dosvedčujú ju Zákon i Proroci:²² Božia spravodlivosť skrze vieru v Ježiša Krista pre všetkých, čo veria. Lebo niet rozdielu:²³ ved' všetci zhrešili a chýba im Božia sláva;²⁴ ale sú ospravedlnení zadarmo jeho milosťou, vykúpením v Kristovi Ježišovi.²⁵ Jeho Boh ustanovil ako prostriedok zmierenia skrze jeho krv prostredníctvom viery, aby ukázal svoju spravodlivosť, lebo v minulosti prehliadal predošlé hriechy²⁶ vo svojej božskej zhovievavosti, aby v tomto čase ukázal svoju spravodlivosť: že sám je spravodlivý a že ospravedľuje toho, kto verí v Ježiša.

(Rim 3,19-26 SSV)

Počuli sme Božie slovo!

• POJEM SPRAVODLIVOSTI:

○ PLATÓN:

- Vyrovnanosť medzi jednotlivými zložkami človeka, vnútorná rovnováha.
- „Spravodlivosť je dať každému to čo mu patrí“ – harmónia v spoločenskej rovine.

- **V PODSTATE SLUŠNOSŤ:** „Slušnosť znamená nepodvádzať a neklamať pri kšeftovaní s tovarom a službami a tiež nie pri kšeftovaní s citmi. „Dávam ti toľko, koľko ty dávaš mne““ (Erich Fromm)

- Vynikajúco ju vyjadruje „**ZLATÉ PRAVIDLO**“:

- „Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. Lebo to je Zákon i Proroci. (Mat 7:12 SSV)“
- „Čo sa nepáči tebe, nerob ani ty inému! (Tob 4:15 SSV)“

- **NIELEN VECI A SLUŽBY**, ale napríklad aj rešpektovanie dôstojnosti, rešpektovanie slobody, práv,...

- **ŽIDOVSTVO:**

- (hebr. cedek): **HARMÓNIA, SÚLAD, stav, v ktorom nejstujú konflikty a potreby i túžby všetkých ľudí sú naplnené a uspokojené.**

- Teda nie „trest“ a „odmena“,...

- ... ale **DOKONALOSŤ, NAPLNENIE, ŠŤASTIE človeka!**

- Analogicky to platí aj o **spoločnosti:**

- *„Nebudeš šíriť nepravdivú povesť! Nepodáš svoju ruku tomu, kto je v neprávě, aby si krivo nesvedčil! Nespojíš sa na zlu vec s väčšinou a pri spore nebudeš vypovedať podľa väčšiny, aby si neprekrúcal pravdu! Ani chudobnému nebudeš nadŕžať pri súde! ... Nebudeš prekrúcať právo chudobného v jeho spornej veci! Nepravdivej výpovedi sa budeš vyhýbať! Nevinného a toho, kto je v práve, nepripravíš o život, lebo ja neospravodlivím toho, kto je nespravodlivý! Dar neprijmeš, lebo dar zaslepí aj múdrych a prekrúti záležitosť tých, čo sú v práve! Nebudeš utláčať cudzinca; sami viete, ako mu to padne, veď aj vy ste boli cudzincami v egyptskej krajine!“ (Ex 23,1–9)“*

- **Veľmi blízke Platónovmu pohľadu!**

- **BYŤ SPRAVODLIVÝ** v Biblii potom znamená **žiť tento spôsob vyrovnaného, harmonického života –**

- ktorého základom je Boh

- a opakom je hriech.

- **KONAŤ SPRAVODLIVO** potom znamená **nielen rešpektovanie týchto pravidiel, ale ešte viac:**

- „**CIEĽOM nie je TREST vinníka** (a tým jeho oddelenie od odmeneného „spravodlivého“), **ale naopak, jeho zachránenie a zmierenie** s celkom. **SPRAVODLIVÝ** je ten, kto usiluje o tento stav (analogický „Božiemu kráľovstvu“, „spáse“ a pod.)“

- **KREŠŤANSTVO** toto ešte **zvýrazňuje:**

- „Ak niekto počúva moje slová a nezachováva ich, ja ho nesúdim, lebo som neprišiel svet súdiť, ale svet spasiť. (Joh 12:47 SSV)“

- Preto aj **Boh ospravedlňuje človeka**, čiže:

- nielenže **netrestá** a odpúšťa,...

- ... ale **aktívne pracuje na tom, aby sa človek „znova narodil“ cez hlbokú premenu smerom k spravodlivému človekovi** – čo je podstata pojmu „ospravodliť“, čiže „urobiť spravodlivým“.

DO PRAXE:

- **BYŤ SPRAVODLIVÝM ČLOVEKOM** – usilovať o vyrovnaný, harmonický život, ktorý nie je obeťou žiadostivosti, vášní,...
 - Pomôckou je práve rozumne robená **ASKÉZA**.
- **ŽIŤ SPRAVODLIVO V SPOLOČNOSTI** – a skutočne:
 - **Sprvu ASPOŇ NEKONAŤ TO**, čo nechceme, aby iní konali nám;
 - **a postupne stále viac KONAŤ TO**, čo očakávame od svojho okolia
 - **ROZVÍJAŤ umenie EMPATIE (vcítienia sa!)**
- **NAKONIEC sa pripodobniť Kristovi:**
 - **Urobiť CIEĽOM SVOJHO ŽIVOTA** práve pomoc iným, aby sa stávali „spravodlivými“ – čiže **SPASENÝMI!**
 - **BEZ OBRÁTENIA** – čiže **UVERENIA KRISTOVI** a **HLBOKÉHO SPOLOČENSTVA S BOHOM to, samozrejme, nejde...**

• 46. 4. 2011 – < Spoločná sved' pred Veľkou nocou >

✘ Čítanie zo Svätého evanjelia podľa Jána

Nech sa vám srdce nevzrušuje! Veríte v Boha, verte aj vo mňa. ² V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?! ³ Keď odídem a pripravím vám miesto, zasa prídem a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja. ⁴ A cestu, kam idem, poznáte." ⁵ Tomáš mu povedal: "Pane, nevieme, kam ideš. Akože môžeme poznať cestu?!" ⁶ Ježiš mu odpovedal: "Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa.

Počuli sme slovo Pánovo!

- **PODĽA ČOHO ROZLIŠUJEME**, čo je **DOBRE** a čo je **ZLE**?
 - **PODĽA CIEĽA**, ku ktorému smerujeme!
 - **SAMOTNÉ DOSIAHNUTIE A PRIBLIŽOVANIE SA K CIEĽU JE DOBROM**, za ktorým smerujeme.
 - **A JEHO NEDOSIAHNUTIE JE ZLO**, ktoré odstraňujeme.
 - Preto, odvodene od toho, **čokoľvek k tomuto nášmu CIEĽU smeruje, je DOBRÉ**
 - **A čo nás od neho vzdáľuje, je ZLE**
- **KREŠŤANSTVO** je **odpoveďou** človeka **na pozvanie**, ktoré nám zaznelo u Ježiša Krista: **BYŤ TAM, KDE JE ON, BYŤ TÝM, ČÍM JE ON!**
 - **Slovami sv. Ireneja z Lyonu**: „Boh sa stal človekom, aby sa človek stal Bohom!“
- **AK NÁS TENTO CIEĽ NEZAUJÍMA**, ak sú naše priority iné – napríklad spoločenské postavenie, kariéra, zárobok a peniaze, pekné bývanie, zabezpečenie,... – **POTOM KREŠŤANSTVO NIE JE PRE NÁS**. Nemá nám čo ponúknuť a vlastne je zbytočné a je na čase s ním **skoncovať**... – už len preto, že svojim zameraním týmto **naším ambíciám skôr prekáža**.
- **AK JE ALE PRE NÁS ATRAKTÍVNE A ZAUJÍMAVÉ STAŤ SA BOHOM** a využiť tak túto **neuveriteľnú ponuku** – potom je na čase **ÍSŤ DO TOHO** a **podriadiť tomu VŠETKO!**
 - *„První podmínkou většího než průměrného úspěchu v jakékoli oblasti včetně umění žít je chtít jednu věc. Chtít jednu věc předpokládá*

umět se rozhodnout, umět si vytknout jeden cíl. To znamená, že celá osoba je poháněna jednou věcí, pro kterou se rozhodla, a je jí tak oddána, že všechna její energie proudí ve směru zvoleného cíle. Kde se energie rozchází různými směry, nejenže se o cíl usiluje se sníženou energií, ale roztržitost energií způsobuje jejich oslabení jak v jednom, tak v druhém směru stále vznikajícími konflikty. Bankovní lupič musí chtít jednu věc stejně jako vědec nebo houslista, chce-li to dělat excelentně či kompetentně. Polovičatost vede prvního do vězení, druhé k tomu, že se vědec stane netvůřčím a nudným vysokoškolským profesorem a houslista členem orchestru II. třídy.“ (Erich Fromm, Umění být)

- **Ak to platí o ľud'och, ktorí sa chcú stať huslistami, futbalistami, či biznismanni – O ČO VIAC u ľudí, ktorí sa chcú stať BOHMI! ☺**

- **Slovami Biblie:**

- „*Budete ma hľadať a nájdete ma; ak ma budete hľadať celým svojim srdcom, (Jer 29:13 SSV)*“
- „*Tak ani jeden z vás, ak sa nezriekne všetkého, čo má, nemôže byť mojim učeníkom. (Luk 14:33 SSV)*“
- „*Keď to Ježiš počul, povedal mu: "Ešte ti jedno chýba. Predaj všetko, čo máš, rozdaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma."* (Luk 18:22 SSV)“
- „*Ale čo mi bolo ziskom, kvôli Kristovi pokladám za stratu.*⁸ *A vôbec všetko pokladám za stratu pre vznešenosť poznania Krista Ježiša, môjho Pána. Preň som všetko stratil a pokladám za odpadky, aby som získal Krista (Phi 3:7-8 SSV)*“

- **AK TEDA CHCETE ÍŠŤ DO TOHO, v tejto chvíľke ticha preskúmajte:**

- **VŠETKO**, v čom ešte **nežijete**, nekonáte, nezmýšľate ako Ježiš Kristus.
- **VŠETKO**, čo Vás k tejto Kristovej dokonalosti **nepribližovalo**, či dokonca od nej vzdáľovalo
- **VŠETKO**, čo Vám akokoľvek **bránilo** pracovať na Vaše premene v Krista a dosahovať ju,
- **VŠETKO**, čo ste kedykoľvek a akokoľvek **uprednostnili** pred Kristom a pred prácou na tom, aby ste sa stále viac stávali Kristom!
- **VŠETKO TOTO JE HRIECH** – ktorý je na mieste **VYZNAŤ, ODMIETNUŤ, ZAVRHNÚŤ A SKONCOVAŤ S NÍM** – lebo **bez toho ani táto svedčnosť nemôže byť platná a ani naše kresťanstvo skutočné a účinné!**

• 4. 5. 2011 – ROZVÁŽNOSTĚ (MÚDROSTĚ)

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Jána

²³ Ježiš povedal svojim učeníkom: "Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok. ²⁴ Kto ma nemiluje, nezachováva moje slová. A slovo, ktoré počujete, nie je moje, ale Otcovo, toho, ktorý ma poslal. ²⁵ Toto som vám povedal, kým som ešte u vás. ²⁶ Ale Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal.

Počuli sme slovo Pánovo!

DEFINÍCIA KATECHIZMU:

Rozvážnosť je čnosť, ktorá:

- **uschopňuje praktický rozum,**
- **aby vo všetkých situáciách**
 - **roznával, čo je pre nás skutočným dobrom,**
 - **a volil správne prostriedky na jeho vykonanie.**
 - „Skúsený človek si ... dáva pozor na svoj krok“ (Prís 14,15).
 - „Buďte rozumní, pokorní a bdejte na modlitbách“ (1Pt 4,7).
 - Rozvážnosť je „správna norma konania“, (1788) píše svätý Tomáš po Aristotelovi.
- **Rozvážnosť sa nemá zamieňať s bojzivosťou alebo strachom ani s dvojtvárnosťou alebo pretvárkou.**
- Volá sa auriga virtutum („kormidelník čností“), lebo **riadi ostatné čnosti tým, že im určuje normu a mieru.**
- Rozvážnosť **bezprostredne riadi úsudok svedomia.** Rozvážny človek **rozhoduje o svojom správaní** a usporadúva ho podľa tohto úsudku.
- **Vďaka tejto čnosti aplikujeme morálne zásady bez omylu** v jednotlivých prípadoch a prekonávame pochybnosti o dobre, ktoré treba robiť, a o zle, ktorému sa treba vyhnúť. (KKC 1806)

INÉ DEFINÍCIE A OBRAZY:

- **Kardinál ŠPIDLÍK**: *Od čias slovanských apoštolov prekladáme grécke Sophia ako Múdrost'. Múdrost' v novej slovenčine, ako i jej sestry v ostatných jazykoch, má charakter skoro výhradne intelektuálny. Nebolo tomu tak stále. Filológovia našli príbuznosť starogréckeho tvophos so sanskrtským árobhas, ktorého koreň označuje nie tak dobré myslenie, ako skôr dobrú prácu. Starogrécky mudrc znamená teda pôvodne schopný robotník, majster. I Sväté písmo predpokladá tento pôvodný význam. Keď Boh stvoril na počiatku dní múdrost', bola mu akoby robotníčkou, spolupracovníčkou, staviteľkou celého viditeľného sveta (Pris 8, 22 nasl.). Semitské národy však neobyčajne dokázali oceniť toho, kto dokázal urobiť svoju prácu šikovne a dôvtipne. Preto hebrejské kochma znamená múdrost' v tom istom zmysle. Proti abstraktnému nehybnému mysleniu platonikov sa tu ozýva živelná, skoro existencialistická túžba po živote, chuť vnoriť sa do vín jeho diania, zachytiť jeho rytmus. Kto čítal Hexameron, výklad šesťdňového diela stvorenia od sv. Bazila Veľkého, objaví tu rovnakú túžbu, ibaže v ďaleko veľkolepejších rozmeroch, neskrotiteľnú chuť zachytiť rytmus vesmíru, odpočúvať všetko to, čo rastie v rastlinách, čo sa hýbe v živočíchoch, čím šumí more a čo kričí vo svedomí človeka neutlmitelným volaním, počuť v tisícoch slov jediné Slovo, Logos-Sophia, Múdrost' Božia. «Kto mňa nájde, nájde život!» Všetci sa vyznačujú želaním: **zachytiť jedným jediným pohľadom a účasťou sa jedným hrdinským aktom na celom pulze života, ktorý od Boha prúdi na zem a zo zeme stúpa hore, k Bohu.***
- **Kallistos WARE** – *ilustruje, v čom táto múdrost' spočíva: „Stvořen k Božímu obrazu, je člověk kněz a král stvoření. Vědomě a rozvážně může dělat dvě věci, které mohou ostatní tvorové konat pouze nevědomě a instinktivně. Člověk je schopen žehnat a prosit Boha za celý svět. Proto je lepší definovat člověka ne jako "rozumného", ale jako "díkyvzdávajícího" (eucharistického) tvora. Jeho život nespočívá pouze v tom, že by přemýšlel o světě a užíval ho, ale je schopen vidět jej jako Boží dar, jako svátost Boží přítomnosti a znamení společenství s Bohem. Je schopen obětovat svět Bohu zpět s díkyvzdáním. "Tvoje z tvého ti obětujeme, pro všechny a za vše." (liturgie sv. Jana Zlatoústého)“*

TAKŽE V PRAXI:

- **MÚDROŠŤ a VZDELANIE (resp. INTELIGENCIA) nie je to isté!**
 - INFORMÁCIE A POZNATKY sú niečo, čo môže (a nemusí) viesť k múdrosti,...
 - ... ale sama múdrosť je o niečom inom – a môže sa objaviť pokojne aj tam, kde nie je žiadne veľké množstvo informácií...
 - ANALÓGIA NA LEPŠIE POCHOPENIE:
 - Predstavte si realitu ako mozaiku.
 - INTELIGENCIA = schopnosť poznať, popísať a analyzovať kamienky mozaiky.
 - VZDELANIE = obsiahle poznatky o každom kamienku mozaiky.
 - MÚDROŠŤ = uvidieť kamienky spoločne ako celok, ako obraz, ako kompletnú mozaiku... – a je zjavné, že aj keď nebudeme mať detailné poznanie každého kamienka (= vzdelanie), predsa nám nič nebráni *vidieť* obraz mozaiky a kochať sa v ňom...
- **MÚDROŠŤ – to je schopnosť VHĽADU, CHÁPANIA sveta a vecí v ich celistvosti a jednote...**
 - Podobá sa konceptu OSVIETENIA v zenovom budhizme.
- **TAKTO POZNÁVA BOH:** nie aktom skúmania a zhromažďovania informácií, ale aktom VIDENIA reality takej, aká je, vo všetkých jej vzťahoch a v jej úplnej celistvosti a pravdivosti.
 - **Neprekvapuje preto, že „MÚDROŠŤ“ je jeden z darov Ducha Svätého,** kedy v Bohu a skrze Boha dokážeme opravdivo chápať skutočnú povahu a podstatu všetkého okolo nás a nás v rámci tohto všetkého.
 - **Slovami Thomasa Mertona:** *„Kontemplácia je najvyšší prejav intelektuálneho a duchovného života človeka. Je život sám, naplno prebudený, naplno aktívny naplno si vedomý svojej existencie. Ide v nej o príliš hlboké poznanie, aby sa dalo uchopiť pomocou obrazov, slov alebo pojmov. Kontemplácia vždy presahuje naše vlastné poznanie, naše vlastné svetlo, aj zaužívané systémy a výklady, diskusie a polemiky, ba i naše vlastné ja. Aby človek mohol vstúpiť do kontemplácie, v istom zmysle musí zomrieť; táto smrť je však*

v skutočnosti vstupom do vyšších úrovní života. Zomierame, aby sme získali život, a v tejto smrti umiera všetko, čo sme si doteraz cenili ako svoj život, intelekt, vlastné skúsenosti i šťastie ba dokonca aj naše vlastné bytie. Inými slovami, kontemplácia siaha k poznaniu alebo ku skúsenosti transcendentného a nevyjadriteľného Boha. Poznáva Boha tým, že sa ho dotýka, alebo skôr Ho poznáva tým, že je Ním neviditeľne dotknutá....Dotknutá Tým, ktorý nemá ruky, no je čistou Skutočnosťou a zdrojom všetkého, čo je skutočné! Kontemplácia je teda náhly dar vedomia, prebudenia do Reality vo všetkom, čo existuje. Je živé uvedomenie si nekonečného Bytia v jadre nášho vlastného obmedzeného bytia. Je dar uvedomenia si nášho obmedzeného bytia, dar bezodplatnej lásky Boha. Toto je ten existenciálny kontakt, o ktorom hovoríme, keď používame obrazné vyjadrenie „byť dotknutý Bohom“. Kontemplácia je uvedomenie si, dokonca určitá skúsenosť toho, čo nejasne verí každý kresťan „Už to nie som ja, ktorý žijem, ale žije vo mne Kristus“. Kontemplácia je teda viac ako iba nazeranie abstraktných právd o Bohu, viac ako afektívna meditácia o tom, čomu veríme. Je to prebudenie, osvietenie a podivné intuitívne chápanie, v ktorom láska získava istotu Božieho tvorivého a dynamického zasahovania do nášho každodenného života. V kontemplácii teda nejde len o „nájdenie“ jasnej predstavy o Bohu alebo o uväznenie Boha v našej predstave, aby sme sa k Nemu vždy ako k väzňovi mohli vracieť. Naopak, kontemplácia znamená byť unesený Ním do Jeho kráľovstva, Jeho vlastného tajomstva a Jeho slobody. Je to čisté panenské poznanie ochudobnené o slová a ešte viac o rozumové zdôvodnenie, no vo svojej chudobe a čistote schopné „kamkoľvek“ nasledovať toto Slovo“ (Semená kontemplácie)

OPAKOM MÚDROSTI JE HLÚPOSTĚ...

- **Je to neschopnosť vidieť veci ako celok a chápať tento celok v akte hľadania (kontemplácie)... ☺**
- **Dôvody môžu byť rôzne:**
 - **Zameranosť na dielčie informácie, kde „pre stromy nevidíme les!“**

- **vynechanie časti reality** a jej ignorovanie (o tom je napr. ateizmus, ktorý programovo a systematicky odfiltráva podstatnú časť reality a tým stráca schopnosť porozumieť)
- **Vážne, nekontrolované emócie a chtivosť**, ktoré celkovo zaslepujú... (a sami do veľkej miery z hlúposti pramena a spätne ju prehlbujú).
- **VÝSLEDKOM je ZNIČENÁ SPRAVODLIVOSŤ** v zmysle spravodlivosti ako harmónie, súzvuku, jednoty, ...
 - **Môžeme to vidieť na vojnách a konfliktoch...**
 - **Môžeme to vidieť v oblasti sociálnej nespravodlivosti**
 - **Môžeme to vidieť aj v rovine ekologickej**
 - **atď.**

AKO NADOBUDNÚŤ MÚDROSŤ?

- **MÚDROSŤ SA ZÍSKAVA skôr modlitbou, meditáciou a kontempláciou** sveta v Bohu a Boha skrze svet, než nejakým „učením sa“...
- **POSTUPNOSŤ V LECTIO DIVINA** ako inšpirácia:

PRÍKLAD (veľmi nedokonalý, ale predsa... 😊):

Je to ako keď opravujete motor auta:

DOKONALÝ MECHANIK pozná dokonale a naspamäť celý motor, od tej najmenej súčiastky až po motor ako celok, kde dokonale chápe vzťahy a funkciu všetkých súčiastok a každej jednej v rámci celku motora. Preto okamžite a dokonale chápe, ako motor pracuje, čo sa s motorom deje a jeho každý zásah do motora je vždy presný, správny, istý a neomylný...

... **NA ROZDIEL od amatéra**, ktorý časť (väčšinu 😊) súčiastok v motore nepozná, len hmlisto si predstavuje, ako to možno funguje – a preto je neistý, nerozhodný, koná veľmi nepresne, často zle a spravidla to skončí tým, že viac pokazí, než opraví 😞...

- **ČÍTANIE – prijímanie INFORMÁCIE** (= oboznamovanie sa so súčiastkami)
- **ROZJÍMANIE – pochopenie jej obsahu, jej zapojenie do kontextu celkového poznania** (= poskladanie motora)

- **MEDITÁCIA** – „vhľad“, cesta k „osvieteniu“... (tu už náš príklad pokrivkáva... ale trebárs... = naštartovanie motora 😊?)
- **KONTEMPLÁCIA** – **završenie v Tom, ktorý je „totalitou“ všetkej pravdy, v Živom Bohu.** (žeby = jazda autom, ktoré ten motor poháňa? Uchvátenie do „cudziny“ nového sveta „za hranicami“? 😊)
- **AKTIO – KONANIE podľa „v Bohu zhliadnutej“ Pravdy...**

• 11. 5. 2011 – ODVAHA (MRAVNÁ SILA)

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Marka

³² Prišli na pozemok, ktorý sa volá Getsemani, a (Ježiš) povedal svojim učeníkom: "Sadnite si tu, kým sa pomodlím." ³³ Vzal so sebou Petra, Jakuba a Jána. I doľahla naňho hrôza a úzkosť. ³⁴ Vtedy im povedal: "Moja duša je smutná až na smrť. Ostaňte tu a bdejte!" ³⁵ Trocha poodišiel, padol na zem a modlil sa, aby ho, ak je možné, minula táto hodina. ³⁶ Hovoril: "Abba, Otče! Tebe je všetko možné. Vezmi odo mňa tento kalich. No nie čo ja chcem, ale čo ty." ³⁷ Keď sa vrátil, našiel ich spať. I povedal Petrovi: "Šimon, spíš? Ani hodinu si nemohol bdieť?" ³⁸ Bdejte a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo slabé." ³⁹ Znova odišiel a modlil sa tými istými slovami.

Počuli sme slovo Pánovo!

DEFINÍCIE:

KKC 1808 „*Mravná sila je morálna čnosť, ktorá zabezpečuje nepoddajnosť v ťažkostiach a vytrvalosť v úsilí o dobro. Posilňuje predsavzatie odolávať pokušeniam a prekonávať ťažkosti v morálnom živote. Čnosť mravnej sily dáva schopnosť premáhať strach,(2848) a to aj strach zo smrti, a čeliť skúškam a prenasledovaniám.(2473) Robí človeka schopným ísť až tak ďaleko, že sa zriekne vlastného života a obetuje ho na obranu spravodlivej veci. „Moja sila a chvála je Pán“ (Ž118,14). „Vo svete máte súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet“ (Jn 16,33).“*

Tomáš kardinál Špidlík: „*Strach radili stoici medzi štyri základné vášne, ktoré berú pokoj a zatemňujú úsudok. Rozumný človek sa teda nebojí, je odvážny, nemá strach pred bojom. V tomto zmysle píše i sv. Ján Klimak: «Strach predpokladá nedostatok viery,... nedostatok dôvery v Boha. Pyšná duša je v otroctve strachu, pretože sa spolieha len na seba, a potom sa bojí, keď sa len pohne lístok alebo tieň. Bojazlivci niekedy až strácajú zmysly, sú celí bez seba. Duševní bojazlivci sú podľa neho všetci pyšní. I keď z toho nevyplýva, ako dodáva, že by noční zlodeji, ktorí sa neboja rozkopávať hroby, boli pokorní. ☺ Odvahe dal Origenes prvé miesto medzi štyrmi základnými cnosťami. Žil totiž v*

dobe, keď sa považovalo mučeníctvo za vrcholný a takmer jediný prejav svätosti. Zaujímavé však je to, že Cirkev vyvyšovala mučenícku smrť najmä u detí a žien, pretože sa «v slabom pokolení» lepšie prejavila nadprirodzená sila Svätého Ducha.

Týmto prejavom sa teda líši kresťanská cnosť od prirodzenej odvážnosti a udatnosti. Bojovné kmene a militaristické štáty podporujú výchovu mládeže k tvrdosti, drsnosti, nebojácnosti. Iste nie sme proti zdravej otužilosti, ale napriek tomu nie je kresťanským ideálom vychovať radových vojakov pre spartánske légie. ☺ Kresťan je odvážny z lásky k pravde.“

A. le Gaudier: „Je to cnosť, pri ktorej sa človek nespolieha na svoje vlastné sily, ale s nádejou sa opiera na Božiu pomoc. Tak premôže všetky obavy a strach z námah a prác, ktoré sa vyskytnú počas duchovného života. Premôže dokonca i hrôzu pred smrťou. Mužne obetuje Bohu svoje telo i svoju dušu, aby ich strávil v Božej službe oheň najsvätejšej lásky k Bohu.“

PODSTATA ODVAHY:

Podstatou čnosti odvahy je u kresťana niečo, čo by sme mohli nazvať „**svätou bezstarostnosťou**“, prameniaca z dôvery Bohu:

- **NA ZAČIATKU JE CIEĽ:** to, čo chceme, o čo nám ide, zmysel nášho života, konania,...
 - **Ak niečo tento náš cieľ podporuje, máme to radi**
 - **Ak ho niečo ohrozuje, tak to:**
 - **NENÁVIDÍME** – a ak dokážeme, tak s tým bojujeme;
 - **BOJÍME SA TOHO** – o to viac, ak to považujeme nad naše sily a nevieme sa pred tým brániť.
 - **STRACH i NENÁVISŤ sú teda NESMIERNE UŽITOČNÉ!** Slúžia ochrane našich cieľov a túžob!
- **PRED OBRÁTENÍM** je našim pokladom tento svet a prioritne náš pozemský život – bez neho by sme si nemohli totiž užiť, ani získať nič!
 - **Prežívame preto celú paletu strachoch:**
 - o život
 - o zdravie
 - o postavenie

- o majetok
- o istoty (zamestnanie, bývanie)
- o priateľov (čo ak nás opustia)
- pred nepriateľmi (ktorí nám hrozia, že nás o to všetko pripravia)
- atď.
- **PO OBRÁTENÍ** dochádza u kresťana k podstatným zmenám:
 - POZNANIE: Pozemská existencia ≠ život, ten trvá aj po smrti!
 - POZNANIE 2: Existencia ≠ život (v zmysle kvality):
 - Bez Boha aj keď existujeme, sme mŕtvi
 - Jediný opravdivý Život je v Bohu a s Bohom a ako Boh!
 - DÔVERA: Že Boh, ktorý za mňa dal život, urobí všetko pre to, aby som bol spasený!
- **VÝSLEDKOM JE „SVÄTÁ BEZSTAROSTNOSŤ“...**
 - **KEBY:** ... sme Bohu NEUVERILI, bolo by normálne, že:
 - sa STARÁME (A BOJÍME) o seba a o svoj osud,
 - a o VECI a POSTAVENIE a všetko OSTATNÉ, čo považujeme za dôležité pre naše šťastie,
 - pretože je nám jasné, ŽE SA O TO ZA NÁS NIKTO NEPOSTARÁ!
 - **LENŽE:** ... ak sme UVERILI Bohu – potom je normálne, že:
 - sa zmenil náš životný cieľ: je ním SPÁSA, BOH SÁM, ZBOŽŠTENIE.
 - Môžeme sa plne spoľahnúť na Boha, že sa o tento náš cieľ postará a neopustí nás.
 - Môžeme preto ÚPLNE ZABUDNÚŤ NA SEBA – a s radostnou bezstarostnosťou Božích detí vyjsť zo seba, oddať sa úplne Bohu a milovať Ho bezvýhradne!

SLOVAMI PÍSM A SVÄTCOV:

Nebudte teda ustarostení a nehovorte: “Čo budeme jesť?” alebo: “Čo budeme piť?” alebo: “Čo si oblečieme?”! ³² Ved’ po tomto všetkom sa zháňajú pohania. Váš nebeský Otec predsa vie, že toto všetko potrebujete. ³³ Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše.

(Mt 6,31-33 SSV)

Vo všetkom, čo ja dopustím, vo všetkom, čo ja dávam v časných alebo duchovných nepokojoch alebo útechách, nerobím nič, čo nie je pre vaše dobro,

čo neslúži na to, aby ste boli vo mne posvätení a aby sa vo vás naplnila moja pravda.

(Sv. Katarína Sienská, citujúc Boha)

AKO TRÉNOVAŤ ODVAHU?

Tomáš kardinál Špidlík: „Základom kresťanskej odvahy je na prvom mieste pevná dôvera v Boha. Týmto prostriedkom sa majú podľa sv. Jána Klimaka vyhladiť nerozumné bojzlivosti, aké sme si všetci viac alebo menej odniesli z detstva, ako je strach z tmy, samoty, pustých miest a pod. Tento svätec píše: «Ak máš strach z niektorého miesta, neváhaj a choď tam v noci! Ak sa dáš strachom premôcť, potom táto detská a smiešna vášeň v tebe zostarne. Keď tam pôjdeš, ozbroj sa modlitbou. Keď tam dôjdeš, roztiahni ruky a poraz svojho nepriateľa menom Ježiša. Niet totiž mocnejšej zbrane ani na nebi, ani na zemi. Keď sa potom svojej bojzlivosti zbavíš, poďakuj sa svojmu osloboditeľovi! Ak mu budeš vďačný, on ťa vždy ochráni. Ako sa však žalúdok nenasýti jediným hltom, takisto sa nepremôže strach v jednom okamihu. Čím živší bude v človeku duch pokánia, tým rýchlejšie zvíťazí. Čím však budeme pohodlnejší, tým dlhšie zostaneme vo svojej ustrašeni. Keď sa od všetkého strachu oslobodíme, nebudú na nás pôsobiť ani čerti, ani tma, ani samota, ale iba neplodnosť vlastnej duše. Strach je niekedy trestom Božej prozreteľnosti. Kto je služobník Boží, bojí sa iba ak svojho Pána. Kto sa svojho Pána nebojí, často sa zľakne aj vlastného tieňa... »“

Tento text obsahuje dve dôležité informácie:

1) UŽITOČNÝ STRACH: Napriek všetkému kresťan nie je človek bez strachu (a ani bez nenávisťi) – len sa zmenil ich zdroj a objekt:

- **JEDINÉ, z čoho má kresťan STRACH,** je to, **že by opustil Boha** a zanechal Ho.
- **JEDINÉ, čo NENÁVIDÍ,** je preto **HRIECH** – a radšej zomrie, než by zhrešil, pretože smrť tela nič neznamená – ale hriech skutočne zabíja aj telo, aj dušu!
- **SLOVAMI JEŽIŠA:** „⁴ Vám, svojim priateľom, hovorím: Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, a potom už nemajú čo urobiť! ⁵ Ukážem vám, koho sa máte

báť. Bojte sa toho, ktorý keď zabije, má moc uvrhnúť do pekla! Áno, hovorím vám: Tohoto sa bojte! (Luk 12:4-5 SSV)“

- **BEZ TOHTO STRACHU A TEJTO NENÁVISTI** sa kresťanstvo stáva vlažné, pretože v ňom nie je ani túžba, ani láska:
 - **MILOVAŤ** niečo totiž znamená súčasne **NENÁVIDIEŤ** opak – a kde niet nenávisti, niet ani lásky: „²⁴ Nik nemôže slúžiť dvom pánom; pretože buď jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jedného sa bude pridzhať a druhým bude opovrhovať. (Mat 6:24 SSV)“
 - **TÚŽIŤ** po niečom v sebe súčasne obsahuje **STRACH** z toho, že by sa naša túžba nemusela naplniť. Kde niet tohto strachu, niet ani túžby...
- Tým pádom sa takéto kresťanstvo stáva mŕtve a smrtiace, vlastne sa **mení na hriech, ktorý je už len navonok natretý „na kresťansky“**: „¹⁵ Poznám tvoje skutky, že nie si ani studený, ani horúci. Kiež by si bol studený alebo horúci! ¹⁶ Takto, že si vlažný, ani horúci, ani studený, už-už ťa vyplúvam z úst. (Rev 3:15-16 SSV)“

2) AKO ODSTRAŇOVAŤ ŠKODLIVÝ STRACH?

- **AKTOM VIERY!**
 - Pevným **ujasnením** si svojho **CIEĽA**: SPÁSA!
 - **Upevnením DÔVERY**, že Boh urobí všetko pre to, aby sme sa spasili:
 - Ak na to bude potrebné, aby sme boli bohatí, zdraví a slávni, urobí tak!
 - Ak na to bude potrebné, aby sme boli chorí, chudobní a opovrhnutí, urobí tak!
- **VIERA JE ALE SKUTOK** – a preto môžeme vieru a odvahu rozvíjať konaním:
- **A O TOM JE DUCHOVNÝ RAST:**
 - Odvážim sa Bohu v niečom uveriť...
 - urobím krok a **SKUTOK** viery, zodpovedajúci tejto odvahe a viere
 - presvedčím sa, že to funguje
 - tým pádom moja viera (a s ňou aj odvaha) vzrastie – a cyklus sa môže zase opakovať!

• 18. 5. 2011 – MIERNOSŤ (DISCIPLÍNA)

Čítanie z listu svätého apoštola Pavla Galaťanom

Žite duchovne a nebudete spíňať žiadosti tela. ¹⁷ Lebo telo si žiada, čo je proti duchu, a duch, čo je proti telu. Navzájom si odporujú, aby ste nerobili to, čo chcete. ¹⁸ Ale ak vás vedie Duch, nie ste pod zákonom. ¹⁹ A skutky tela sú zjavné: je to smilstvo, nečistota, chlipnosť, ²⁰ modloslužba, čary, nepriateľstvá, sváry, žiarlivosť, hnev, zvady, rozbroje, rozkoly, ²¹ závisť, opilstvo, hýrenie a im podobné. O tomto vám vopred hovorím, ako som už povedal, že tí, čo robia takéto veci, nedosiahnu Božie kráľovstvo. ²² Ale ovocie Ducha je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, vernosť, ²³ miernosť, zdržanlivosť. Proti tomuto zákona niet. ²⁴ Tí, čo patria Kristovi Ježišovi, ukrižovali telo s vášňami a žiadosťami. ²⁵ Ak žijeme v Duchu, podľa Ducha aj konajme. ²⁶ Nepachtime po márnej sláve, nedráždime sa navzájom, nezávidíme jeden druhému.

Počuli sme Božie slovo

DEFINÍCIE:

KKC 1809 *Miernosť je morálna čnosť, ktorá zmierňuje príťažlivosť rozkoší a dáva rovnováhu pri používaní stvorených dobier. Zabezpečuje nadvládu vôle nad pudmi a udržiava túžby v medziach počestnosti.*(2341) *Mierny človek zamierava svoje zmyslové túžby na dobro, zachováva zdravú zdržanlivosť a „nechodí za tým, po čom srdce túži“ (Sir 5,2). (2517) V Starom zákone sa často chváli miernosť: „Nežeň sa za náruživosťou, ale odvráť sa od svojej hriechnej vôle“ (Sir 18,30). V Novom zákone sa táto čnosť volá „umiernenosťou“ alebo „triezvosťou“. Máme žiť „v tomto veku triezvo, spravodlivo a nábožne“ (Tít 2,12).*

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK:

(o miernosti v jedle): Otcovia často zdôrazňujú, že človeka o raj pripravila nestriednosť, túžba jesť zakázané ovocie. Tomu sa môže rozumieť iba obrazne, a preto z toho plynie i obrazne záver na denný život. Zvyškom raja tu na zemi je srdce človeka, ktoré je naplnené čistými a krásnymi myšlienkami. Vznešený

idealista sa však stáva smiešnym v tom okamihu, keď si ľudia všimnú, ako lipne na dobrom jedle.

Zo skúsenosti vieme, že si rád dožičí pri dobrom stole ten, kto nemusí šetriť. Tí, ktorí nelipnú na majetku, nezhrmažďujú peniaze, ale je im predsa len ľúto dať všetko chudobným. Žartovne to vrazil jeden kazateľ: «Hrozi nebezpečenstvo, že začne zbierať do brucha ten, kto nechce šetriť do mešca.» Sv. Ján Klimak potom nešetrí vtipom, keď sa posmieva «tučným vtákom, ktoré do výšky už vzlietnuť nemôžu», lebo tak odôvodňuje aj nedostatok modlitby u ľudí príliš sýtych, že pary z brucha stúpajú do hlavy a zatemňujú ju takým mrakom, že ho svetlo Svätého Ducha neprenikne. Sv. Bazil je menej uštipačný k milovníkom dobrého jedla, ale i jemu sa zdá, že by mal byť duchovný človek chudého vzhľadu. Jediný spôsob návratu do raja je pôst. «V raji nebolo víno, nezabíjal sa dobytok, nejedlo sa mäso. Víno sa začalo piť až po potope, iba po potope vyšiel príkaz: Všetko, čo sa hýbe a žije, nech je vám za pokrm, všetko vám dávam tak ako zelené byliny (Gn 9, 3). Keď nebolo viac nádeje na dokonalosť, bolo dovolené, aby sme toto všetko užívali.» Ak máme hovoriť o zdržanlivosti v jedle, máme si, ako vraví Gaudier, uvedomiť predovšetkým tri základné pravdy: 1. Správnosť konania sa posudzuje podľa cieľa, ktorý chceme dosiahnuť. 2. Cieľom jedenia je telesné zdravie. 3. Telo samo má byť v takom stave, aby slúžilo duši. Cieľ duše je potom nadprirodzený.

A v tejto chvíli môžeme prestať a zhrnúť si to:

ČO JE TO TEDA: „MIERNOSŤ“?

- **SEBADISCIPLÍNA**
- **JEJ ZMYSEL JE:**
 - Podriadiť všetko cieľu
 - zabezpečiť, aby nič nebolo na úkor a prekážku cieľu

STELSNENÍM MIERNOSTI JE PÔST!

- Už sme o tom hovorili v časti o askéze, takže len skratkovite:
 - **PÔST** ako pôst od zbytočného a nadbytočného jedla. „Chléb a voda nám poskytujú najväčší požitok, máme-li hlad.“ (Epikuros)

- **ČISTOTA** ako pôst od zbytočného a samoučelného sexu: „*Nikoli styk s krásnymi chlapci a ženskými, nýbrž střízlivá rozvaha...(dělá člověka šťastným).*“ (Epikuros)
- **CHUDOBA** ako pôst od nadbytočného a zbytočného majetku a od vkladania svojej dôvery a nádeje do majetku a vlastníctva vôbec.
- **SAMOTA** ako pôst od nezdravej spoločnosti, zábavy, ktorou nahrádzame skutočnú a hlbokú radosť,...
- **SLUŽBA V SKRYTOSTI** ako pôst od pýchy, dôležitosti, vyvyšovania sa,...

MUSÍ SA NETRÉNOVAŤ – a o tom je práve tento „univerzálny pôst“:

- odstrániť nezdravé závislosti
- prekonať abstinenčné príznaky 😊
- a vytrénovať návyk „triezivosti“!

ZHRNUTIE ČNOSTÍ

Peter Kreeft: *všetky tieto nové hodnoty zapadajú do novej psychológie. Freud nám ukázal, z čoho pozostávame: id, ego a superego.* **Miernosť je hodnotou pre id, pre živočíšne túžby; odvaha je hodnotou pre ego, čiže vôľu, a múdrosť je hodnotou pre superego, naše vedomie, svedomie, myslenie. Nové hodnoty sedia ako uliate na našu prirodzenosť. **Spravodlivosť je vlastne zosúladením, pospájaním či prispôbením (aké pekné moderné slová!) všetkých odlišných častí. Ozajstné zobrazenie dneška!*****

** V modernej psychológii označuje **id** vášň, pudy, prania, túžby, spontánnosť. Jeho protiváhou je ego. Pojem **ego**, alebo tiež „Ja“, sa riadi princípom reality a vyrovnáva pôsobenie zložky sociálnej (superego) a pudovej (id). Je vedomé i predvedomé a výsledkom jeho činnosti je naše správanie. Je to vedomie seba, uvedomenie si svojej identity, s odlišením seba od okolitého prostredia. **Superego**, alebo tiež „**Nadja**“, je ďalšia z troch zložiek osobnosti podľa Sigmunda Freuda. Riadi sa princípom dokonalosti: „Chce“ byť dokonalé z hľadiska spoločnosti a pôsobí vedome i nevedome. Vzniká vplyvom výchovy alebo okolia, ktoré na nás má vplyv a snaží sa nás civilizovať v súlade so štandardami spoločnosti, v ktorej vyrastáme. Je našou zažitou vnútornou morálkou alebo tiež svedomím.*

- **MÚDROŠŤ** definuje cieľ
- **ODVAHA** k nemu smeruje

- **MIERNOSŤ** (SEBADISCIPLÍNA) odstraňuje prekážky a efektívne využíva všetky dostupné zdroje v prospech cieľa
- **SPRAVODLIVOSŤ** je potom výsledný efekt:
 - harmónia a nerozpoltenosť na ceste k cieľu
 - a nakoniec celistvosť a dokonalosť pri jeho dosiahnutí

Je jasné, že bez týchto vlastností nie je možné uspieť:

- **Ak zlyhá múdrosť** a ja si nevyberiem správny cieľ, alebo si nevyberiem cieľ jasne a jednoznačne a ostávam rozpoltený a na pochybnostiach...
- **Ak zlyhá odvaha** a ja sa neodvážim ísť za cieľom – lebo sa bojím, neverím, že môžem uspieť,...
- **Ak zlyhá sedadisciplína** a moje pudy a vášne ma premôžu (= id)
- **nemôžeme ani dosiahnuť stav spravodlivosti...**

PREVEDENÉ DO KREŠŤANSTVA:

„Správne žiť nie je nič iné ako milovať Boha celým srdcom, celou dušou a celou myslou..., aby sa láska k nemu zachovala neporušená a úplná, čo je vlastné miernosti, aby sa nezlomila nijakými ťažkosťami, čo je vlastné mravnej sile, aby neslúžila nikomu inému, čo je vlastné spravodlivosti, aby bdela pri rozoznávaní vecí, žeby sa [do nej] pomaly nevkradli klam a lešť, čo je vlastné rozvážnosti.“ (Sv. Augustín, De moribus ecclesiae catholicae, 1, 25, 46)

- **MÚDROSŤ** odhaľuje najvyšší a nejdôležitejší možný **CIEĽ** a tým je Boh
- **ODVAHA** vyrastajúca z **VIERY** a **LÁSKY** smeruje k tomuto cieľu.
- **SEBADISCIPLÍNA** pomocou **ASKÉZY** odstraňuje všetko, čo nám prekáža ísť k Bohu a nasledovať Ho a súčasne podriaďuje všetko ostatné tomuto cieľu a jeho dosiahnutiu.
- **SPRAVODLIVOSŤ** je potom totožná so **SVÄTOSŤOU**: Čisté srdce“, ktoré „uvidí Boha“

- 25. 5. 2011 – BOŽSKÉ ČNOSTI – VIERA

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Jána

Ježiš povedal svojim učeníkom: Nech sa vám srdce nevzrušuje! Veríte v Boha, verte aj vo mňa. ² V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?! ³ Keď odídem a pripravím vám miesto, zasa prídem a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja. ⁴ A cestu, kam idem, poznáte." ⁵ Tomáš mu povedal: "Pane, nevieme, kam ideš. Akože môžeme poznať cestu?!" ⁶ Ježiš mu odpovedal: "Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa.

Počuli sme slovo Pánovo!

- KARDINÁLNE ČNOSTI – zhrnutie:

- MÚDROSŤ objavuje cieľ, za ktorým smerujeme
- ODVAHA ho dosahuje
- MIERNOSŤ odstraňuje prekážky jeho dosahovania a podriaďuje cieľu všetky prostriedky
- SPRAVODLIVOSŤ je potom stav nerozdelenosti človeka, ktorý celým srdcom usiluje o svoj cieľ.

- ALE AKÝ JE TO CIEĽ?

V tejto chvíli vstupujú do hry štyri „Božské (nadprirodzené) čnosti“: VIERA, NÁDEJ a LÁSKA!

Prvá z nich je VIERA a je nesmierne dôležitá!

OTÁZKA „SUMMUM BONUM“!

- Čo je to „summum bonum“ – teda najvyššie dobro pre človeka, ktoré ho urobí dokonale šťastným?
- Ak nejestvuje Boh, potom nejestvuje ani summum bonum jednotné a spoločné pre celé ľudstvo.
 - Potom na svete jestvuje 7 000 000 000 ľudí, ktorí majú právo na slasť (= šťastie)

- **Jestvuje zrejme aj 7 000 000 000 rôznych spôsobov, ako tú slasť dosiahnúť:** od krutosti, násilia a vraždenia u sadistov cez tyranu tyranov, vykorisťovanie boháčov až po obetovanie sa filantropov...
- **Pretože každý z ľudí by mal mať právo na šťastie,** nemôžeme nikoho uprednostniť, ani nikoho znevýhodniť, či obrať o jeho šance.
- **VÝSLEDKOM JE „PRIRODZENÝ VÝBER“ á la DARWIN,** kde jednotlivé túžby a spôsoby na seba narážajú – a silnejší si presadia svoju SLASŤ (= šťastie) na úkor slabších a ich STRASTI...
- **Takto funguje aj demokracia,** ktorá presadzuje záujmy silnejšej väčšiny voči slabšej menšine – a, ak by sme mali byť úprimní, nemali by sme to nazývať slovom „spravodlivosť“, ale len slovom „zápas“... ☺
- **AK ALE JESTVUJE BOH** (tak, ako Ho chápe kresťanstvo), potom ON JE UNIVERZÁLNE „SUMMUM BONUM“ celého sveta a všetkých ľudí!
 - **POTOM BOH JE NORMA DOBRA A ZLA:**
 - **Čo je podobné Bohu a smeruje k Bohu, je dobré**
 - **Čo nie je podobné Bohu a nesmeruje k Bohu, je zlé**
 - **Potom dokážeme stanoviť objektívne etické zákony** – a potom môžeme hovoriť o skutočnej SPRAVODLIVOSTI aj v tomto zmysle a význame, pretože hájime niečo, čo je univerzálne a bez výnimky prospešné všetkým ľuďom – vrátane zločincov, ktorým bránime konať skutočné ZLO a súčasne im pomáhame zmeniť sa a objaviť opravdivé DOBRO, ktoré ich urobí blaženými a šťastnými!

AKO S TÝM SÚVISÍ VIERA?

KKC 1812 Ľudské čnosti sú zakorenené v teologálnych čnostiach, ktoré **uspôsobujú schopnosti človeka, aby mohli mať účasť na Božej prirodzenosti.** Teologálne čnosti sa totiž bezprostredne vzťahujú na Boha. **Robia kresťanov schopnými žiť vo vzťahu s Najsvätejšou Trojicou.**(1266) Pôvodcom, dôvodom a predmetom teologálnych čností je jeden Boh v troch osobách.

KKC 1813 Teologálne čnosti sú **základom, dušou a charakteristickou vlastnosťou morálneho konania kresťana. Stvárnajú a oživujú všetky morálne čnosti.** Boh ich vlieva veriacim do duše, aby sa stali schopnými konať ako jeho

deti a zaslúžili si večný život. Teologálne čnosti sú zárukou prítomnosti a pôsobenia Ducha Svätého v schopnostiach človeka.(2008) Teologálne čnosti sú tri: viera, nádej a láska.

VIERA

KKC 1814 Viera je teologálna **čnosť**, ktorou veríme v Boha a všetko, čo nám povedal a zjavil a čo nám svätá Cirkev predkladá veriť, pretože Boh je Pravda sama. Vierou sa „človek slobodne celý oddáva Bohu“. (506) Preto človek, ktorý verí, usiluje sa poznať a plniť Božiu vôľu: „Spravodlivý bude žiť z viery“ (Rim 1,17). Živá viera je „činná skrze lásku“ (Gal 5,6).

- **VIEME, že Boh jestvuje** – o tom niet racionálnych pochyb... ☺
- **VIEME, čo Boh hovorí** a sľubuje...
- **ALE MÔŽEME LEN UVERIŤ, že je to naozaj pravda!**
 - Dokonca aj keď TERAZ prežívame blaženosť spoločenstva s Bohom,...
 - ... môžeme len VERIŤ, že Boh nás zajtra nepodrazí, že môžeme dôverovať Jeho slovu o večnej blaženosti v Ňom a s Ním a že je aj schopný tento sľub naplniť!
- **VIERA = BYTOSTNÉ PRESVEDČENIE:**
 - **KKC 143** Vierou človek úplne podriaďuje Bohu svoj rozum a svoju vôľu. Celou svojou bytosťou dáva súhlas Bohu, ktorý zjavuje. Túto odpoveď človeka Bohu, ktorý zjavuje, nazýva Sväté písmo „poslušnosťou viery“. (2087)
- **TENTO POSTOJ POTOM TVORÍ ZÁKLAD pre ostatné čnosti:**
 - Z VIERY čerpá múdrosť svoj smer
 - VIERA uschopňuje odvážne tento cieľ sledovať
 - VIERA dáva dôvod miernosťou premáhať a odstraňovať prekážky
 - VIERA nakoniec zjednocuje celého človeka zameraného na jeden cieľ.

PETER KREEFT:

*Viera je prvá; no čím vlastne je? Nie je iba jednoduchým uverením niečomu, ani čírou dôverou, hoci oboje obsahuje. **Uveriť** niečomu je záležitosť inteligencie (verím, že zajtra bude svietiť slnko; verím, že budem zdravý; verím učebniciam...). **Dôvera** je zas záležitosť pocitu (dôverujem svojmu psychiatrovi,*

svojmu chirurgovi, svojmu architektovi...). **Viera je však niečo oveľa viac.** Prýšti zo srdca, priamo z centra osobnosti; je prapôvodným hlavným koreňom, z ktorého vyrastá intelektuálna aj pocitová zložka osobnosti. **Viera je súhlasom môjho „ja“; úplným odovzdaním osoby. Objektom viery je Boh, nielen predstava o Bohu.** Je dôležité mať poznatky o Bohu, no oveľa dôležitejšie je Boha poznať. Najracionálnejší z teológov (nemýliť si s pojmom racionalistický) svätý Tomáš Akvinský trvá na tom, že „**prvotným objektom skutkov viery nie je nejaká hmlistá záležitosť, ale skutočnosť, realita, a tou je Boh sám.** Rovnako ako objektom morálnej vernosti nie je zákon, ale zákonodarca (zákon iba popisuje vernosť), tak aj objektom viery nie je pravda o Bohu, ale Boh sám, ktorý je Pravdou. **Pravdy o Bohu vo vierovyznaní sú popisom viery, jej definovaním, prehľadom jej štruktúry. Vierovyznanie je ako účtovná kniha, Boh ako ostro sledovaná suma.**

Viera je činorodejšia než rozum; **viera rozum predstihuje.** Rozum iba podáva správu, ako fotoaparát či kamera. Viera však zaberá pozície ako armáda. Viera je kladná odpoveď na Božiu žiadosť o ruku. Je mimoriadne jednoduchá. Čokoľvek by sme k nej pridali, spôsobili by sme iba zmätok.

Inými slovami: **VIERA je v podstate SKÚSENOŠŤ BOHA, ktorý sa človeku odhaľuje (preto je „teologálna“, vliata, darovaná Bohom) – a na jej základe potom ROZUM dospieva k opravdivej čnosti MÚDROSTI!**

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK:

Vierou totiž máme účasť na poznaní samého Boha.

• 8. 6. 2011 – BOŽSKÉ ČNOSTI – NÁDEJ

✘ Čítanie zo svätého evanjelia podľa Jána

Keď to Ježiš povedal, pozdvihol oči k nebu a hovoril: "Otče, nadišla hodina: Osláv svojho Syna, aby Syn oslávil teba, ² tak, ako si mu dal moc nad každým telom, aby všetko, čo si dal ty jemu, im darovalo večný život. ³ A večný život je v tom, aby poznali teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista. ⁴ Ja som ťa oslávil na zemi: dokončil som dielo, ktoré si mi dal vykonať. ⁵ A teraz ty, Otče, osláv mňa pri sebe slávou, ktorú som mal u teba skôr, ako bol svet.

Počuli sme slovo Pánovo!

Kardinál Špidlík:

„Podľa Soloviova je hlavným predmetom kresťanskej nádeje vzkriesenie z mŕtvych. Iba to dáva skutočný zmysel práci a obetiam tohto života. Prísľubom vzkriesenia sa líši kresťanstvo od všetkých ostatných náboženstiev. Tie sľubujú len život «iný», náhradu za stratený. Kristus nám však zaručil návrat na túto zem v oslávenom tele, znovunájdenie strateného raja, večné šťastie s nebeským Otcom, ale i tu na zemi. Cnosť nádeje teda patrí nevyhnutne k nášmu náboženskému vyznaniu. Viera bez nádeje by bola iba jedna z krásnych teórií na prebudovanie sveta, ktoré strácajú svoju cenu tým, že sú neuskutočniteľné. Teológia preto vyjadruje predmet kresťanskej nádeje stručnou formulou, ktorá má hlboký význam: celý Kristus. Príde teda na svet znovu Ježiš, s ním potom i všetko to, čo s jeho príchodom súvisí, t. j. svätosť a oslava Cirkvi, víťazstvo pravdy, uskutočnenie všetkých pravých ľudských ideálov, stvoriteľských a vykupiteľských Božích plánov. Nádej teda posilňuje vieru ako vlaha mladé osivo. Ideál sa stáva hmlistou vidinou v okamihu, keď prestaneme dúfať v jeho uskutočniteľnosť. Tým by sa stalo i kresťanstvo bez cnosti nádeje.“

- NÁDEJ je tak formou a podobou VIERY, upretou do budúcnosti:
 - **VIERA verí TU A TERAZ**, že Kristus je dôveryhodný, že hovorí pravdu a pod.
 - **Ale nehovorí nič o tom, AKO TO DOPADNE** – čo ak sa Kristus ukáže slabší ako svet? Ako Diabol? Čo ak zlyhá – a my na to doplatíme?

- **NÁDEJ** sa, naopak, pozerá do **BUDÚCNOSTI** a isto očakáva **VÍŤAZSTVO!**
 - Môžeme trpieť, byť popravení, väznení, hladovať, čokoľvek – ale vieme, že **NAKONIEC KRISTUS ZVÍŤAZÍ – A MY S NÍM!**
 - O tomto hovorí **Pavol**: „*Preto mám záľubu v slabostiach, v potupe, v núdzi, v prenasledovaní a v úzkostiach pre Krista; lebo keď som slabý, vtedy som silný.* (2Co 12:10 SSV)“
- **BEZ NÁDEJE by sme sa nikdy nedokázali úplne vydať Kristovi.**
 - Vždy by sme konali ako „opatrní „kresťania““ za totality, ktorí aj chceli slúžiť Kristovi, aj si ponechávali „zadné dvierka“ pre prípad, keby náhodou... 😊
- **Podľa sv. Tomáša Akvinského má nádej kresťana nasledovné rozmery:**
 - jediný pravý **predmet našej nádeje je večná blaženosť** v Bohu. *«Nemáme teda dúfať v nič menšieho, než je on sám. Jeho dobrota, ktorá udeľuje dobré veci tvorstvu, nie je nič menšieho než jeho bytosť sama. Preto vlastný a hlavný predmet nádeje je večná blaženosť.»*
 - 1. Každý darca dáva to, čo zodpovedá jeho vlastnostiam. Od Boha večne blaženého čakáme iba večné šťastie.
 - 2. Požiadavky našej vôle sú neobmedzené, preto by sa
 - trvalé s iným darom ani uspokojiť nemohla.
 - Večné šťastie však nie je iba Boží dar. Je takisto plodom ľudských zásluh. Musím teda **dúfať i v to, že sa mi naskytne dosť príležitostí a možností, aby som si tieto zásluhy získal.**
- **DOHROMADY JE TO VIERA VO VÍŤAZSTVO S BOHOM:**
 - **Boh zvíťazí.**
 - **Boží dar** (spása) **zvíťazí nad prázdnotou nášho života** a ako jediný ju skutočne a bezo zvyšku naplní
 - **Boh nám dá všetko, čo je na získanie tohto daru (a teda víťazstvo) potrebné**, aby sme tak uspeli (zvíťazili)
- **INÝM SLOVOM: ISTOTA!**
 - **VERÍM BOHU** – a teda **aj keď nás sklame čokoľvek – manžel, manželka, deti, priatelia, systém, my sami seba – v Bohu je naša istota stále úplná a neochvejná!**
 - **AJ KEBY SA BOH STRATIL A ZMIZOL** – aj tak mám neochvejnú **NÁDEJ**. Nemusím vidieť, nemusím cítiť, aj v samote, v temnote a opustení

(ako Ježiš v Getsemanoch) – **MÁM NÁDEJ a VERÍM V KONEČNÉ VÍŤAZSTVO S BOHOM A V BOHU, KTORÝ MA NESKLAME!**

- **KEDY JE NÁDEJ NAJPOTREBNEJŠIA?**

- **Drina začiatčníka:** „*Západní rodičia vymýšľajú rôzne spôsoby pozitívnej motivácie, aby dieťa malo z povinnosti zábavu. Čínski rodičia chápu jedno: nič ťa nebude baviť a nebudeš mať z toho „fun“, pokiaľ v tom nebudeš namakaný. Aby si sa dostal do takého štádia, musíš tvrdo drilovať. (rodinka.sk)*“
 - Platí to aj v duchovnom živote: „*Na začiatku tých, ktorí postupujú k Bohu, čaká veľa bojov a mnoho utrpenia, ale potom nasleduje nevýslovná radosť. Je to ako s tými, ktorí chcú zapáliť oheň. Najprv sú trápení dymom a tečú im slzy, kým nemajú to, čo chcú. Ako je napísané: Náš Boh je stravujúci oheň (Heb 12, 29), tak aj my musíme rozniecovať Boží oheň v nás cez slzy a námahu.“ (Sv. Synklitika, 4. storočie)*
- **NOC POKROČILÉHO:** „*Temná noc duše se nevznáší někde vysoko nad zemí. Je inkarnovaná. Většinou má spojitost s konkrétními okolnostmi a událostmi. Zmizí-li Bůh v životě člověka, je to často proto, že bolestné vnější dění zatemnilo jeho přítomnost. Příklad toho vidíme na osobním životě Jana od Kříže. Svou temnou noc prožívá v klášterním vězení v Toledu, zavřen a tupen svými bývalými spolubratry. Podobně jsme toho svědky u Františka z Assisi (l 181-1226): Cítí se opomenut a opuštěn Bohem, když poznává, jak jeho následovníci zrazují ideál chudoby a prostoty. A cožpak sám Ježiš neprožíval svou „temnou noc“ a necítil se opuštěn svým Otcem právě ve chvíli, kdy tělesně strašlivě trpěl a cítil se zrazen svými nejbližšími?“ (Wilfrid Stinissen)*
- „*Vykresluje obraz duchovne výnimočne vyspelých duší, ktoré podstupujú vnútorné očisťovanie tým, že prechádzajú obdobiami temnoty a vyprahnutosti alebo sa ocitnú v úplnej temnote v presvedčení, že ich Boh naveky opustil.“ (Benedict J. Groeschel)*
- Jediné, o čo sa človek v tejto situácii môže oprieť, je „**TEMNÁ VIERA**“ (čiže viera vo svetlo uprostred naprostej tmy), z ktorej vyrastá **TEMNÁ NÁDEJ** vo svetlo, ktoré nakoniec zažiarí a zvíťazí!

Čítanie z Prvého listu svätého apoštola Pavla Korintánom

Keby som hovoril ľudskými jazykmi aj anjelskými, a lásky by som nemal, bol by som ako cvendžiaci kov a zuniaci cimbal. ² A keby som mal dar proroctva a poznal všetky tajomstvá a všetku vedu a keby som mal takú silnú vieru, že by som vrchy prenášal, a lásky by som nemal, ničím by som nebol. ³ A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo. ⁴ Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá; nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa, ⁵ nie je nehanebná, nie je sebecká, nerozčuľuje sa, nemyslí na zlé, ⁶ neteší sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy. ⁷ Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží. ⁸ Láska nikdy nezanikne. Proroctvá prestanú, jazyky zamĺknu a poznanie pominie. ⁹ Lebo poznávame len sčasti a len sčasti prorokujeme. ¹⁰ Ale keď príde to, čo je dokonalé, prestane, čo je len čiastočné. ¹¹ Keď som bol dieťa, hovoril som ako dieťa, poznával som ako dieťa, rozmýšľal som ako dieťa. Keď som sa stal mužom, zanechal som detské spôsoby. ¹² Teraz vidíme len nejasne, akoby v zrkadle, no potom z tváre do tváre. Teraz poznávam iba čiastočne, ale potom budem poznať tak, ako som aj ja poznaný. ¹³ A tak teraz ostáva viera, nádej, láska, tieto tri; no najväčšia z nich je láska.

Počuli sme Božie slovo!

MALÉ ZHRNUTIE:

- **VIERA:** Verím Bohu a jeho prísľubu: **VEČNÝ ŽIVOT**, ktorý Boh ponúka a zadarmo dáva každému, kto javí záujem...
- **NÁDEJ:**
 - Je **zosobnením** viery: „Platí to aj na mňa!“
 - Je **konaním**: „Pracujem na tom a preto mám nádej, že to aj dosiahnem“
 - Je **istotou víťazstva**: „S pomocou Boha, s Bohom a v Bohu nakoniec isto uspejem a zvíťazím!“
- **SÚ DOČASNÉ**, ako hovorí Pavol. Prečo?
 - Pretože **sú len nástrojom dosahovania cieľa!**
 - Keď je cieľ dosiahnutý (= NEBO), strácajú význam...

ČO TEDA CIEĽ? LÁSKA!

- **LÁSKA NEZANIKNE NIKDY**, pretože ona je cieľom:
 - BOH je láska
 - BOŽÍ ŽIVOT je láska
 - ZBOŽŠTENIE a SPÁSA = láska!

JE JEDINOU HODNOTOU, NA KTOREJ ZÁLEŽÍ!

- **Keď Biblia opisuje Boha, opisuje Ho práve týmto jediným slovom:** Nie „Boh je múdrosť“, nie „Boh je spravodlivosť“, nie „Boh je sila“, ale: „Boh je láska“ (1Jo 4:16 SSV)

ČO JE TO: LÁSKA?

- **OBJEKTÍVNE: Snaha o dobro a šťastie iného človeka.**
 - **POSTUPNOSŤ á la MASLOW** 😊:
 - **PREŽITIE** (= BYŤ MU **POMOCO**): charita, pomoc ľuďom v núdzi
 - **ISTOTA** (= BYŤ MU **OPOROU**): poradenstvo, poskytnutie pocitu, že nám na človekovi naozaj záleží
 - **VZŤAHY** (= STAŤ SA JEHO **PRIATEĽOM**): pozvanie do spoločenstva (bunková komunita, farnosť)
 - **DÔLEŽITOSŤ** (= dať mu odvahu k **VIERE**): Evanjelium o Otcovi, ktorý nás prijíma za synov; o Bohu, ktorý sa stal človekom a zomrel za nás, aby sme sa my mohli stať bohmi!
 - **SEBAAKTUALIZÁCIA** (= dať mu odvahu k **NÁDEJI**): Si stvorený pre veľké veci, pre zbožštenie! Ty to môžeš a dokážeš!
 - *„Usilujte sa o veľké veci a malé vám k tomu budú pridané“* (Ježiš, citovaný sv. Klementom Alexandrijským)
 - **TRANSCENDENCIA** (= dať mu odvahu k **LÁSKE**): Doviešť k dokonalosti motív: Nie kvôli sebe, ale z lásky k Bohu!
 - **ČO VO VZŤAHU K BOHU?**
 - Bohu nemôžeme dať nič okrem... radosti! *„Vtedy som Pánu Bohu povedala, že aby som mu urobila radosť, nedbala by*

som byť pohrúžená až na dno pekla, len aby bol aj na tomto mieste rúhania večne milovaný.“ (Sv. Terezka z Lisieux)

- A to znamená **konať to, čo sa páči Bohu** a z čoho má Boh radosť:
 - **Spasiť sa...**
 - ... a **pracovať na spásе ostatných ľudí a slúžiť im!**
 - „*Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili (Mat 25:40 SSV)*“
 - **A OBOJE JE OD SEBA NEOODELITEĽNÉ**, pretože „spasiť sa“ = „byť a žiť a konať ako Boh“ = „pracovať na tom, aby sa všetci ľudia spasili“ ...
- **NÁSTROJ**: Učenie, rozjímanie,...
- **SUBJEKTÍVNE**: **Konať to nie kvôli sebe, ale kvôli milovanému.**
 - Zatiaľ čo **ZÁKON** iba sleduje, či si **plníme** svoje povinnosti,...
 - ... **EVANJELIUM** ešte viac hodnotí **MOTÍV**, kvôli ktorému konáme to, čo konáme!
 - **PRÁVE MOTÍV ODLIŠUJE ČLOVEKA A BOHA**, pretože
 - **BOH** je „zosobnený motív“ lásky;
 - zatiaľ čo **HRIECH** je stelesnený motív **SEBECTVA!**
 - V tomto zmysle je:
 - **LEPŠIE** chybné konanie z úprimnej a nezištnej lásky
 - **AKO** objektívne bezchybné konanie, ale zo sebeckého motívu.
 - „⁵ *Lebo niekto robí rozdiel medzi dňom a dňom, iný nerozlišuje dni; len nech je každý úplne presvedčený o svojom.* ⁶ *Kto zachováva deň, zachováva ho kvôli Pánovi; kto je, je kvôli Pánovi, veď vzdáva vďaka Bohu; a kto neje, neje kvôli Pánovi a vzdáva vďaka Bohu.* ⁷ *Nik z nás totiž nežije pre seba a nik pre seba neumiera;* ⁸ *lebo či žijeme, žijeme Pánovi, či umierame, umierame Pánovi. (Rom 14:5-8 SSV)*“

- „A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo. (1Co 13:3 SSV)“
- „Všetky skutky sú bezcenné, ktoré sa nekonajú s láskou k Bohu. (Sv. František Saleský)“
- „Pochopila som, že bez lásky sú všetky diela len ničotou, a to aj diela najúžasnejšie, ako je vzkriesenie mŕtvych alebo obrátenie národov...(Sv. Terezka z Lisieux, učiteľka Cirkvi)“
- „Jedinou hodnotou tejto zeme sú dobré skutky konané z lásky ku Kristovi. Vďaka nim získavame milosť Svätého Ducha. Dobré skutky sú vlastne len vtedy účinné, keď ich konáme v takomto duchu. (Sv. Serafím Sárovský)“
- KKC 1822: „Keby som nemal lásky, hovorí ďalej Apoštol, „ničím by som nebol“. A keby som mal všetko, čo je výsada, služba, ba aj čnosť, „a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo““
- **CIEĽ:** KKC 1822: „Láska je teologálna čnosť, ktorou **milujeme Boha nadovšetko pre neho samého a svojho blížneho z lásky k Bohu ako seba samých.**“
- **NÁSTROJ:** Modlitba, meditácia, liturgia,... – čokoľvek, čo rozvíja lásku!
 - **Posledný krok ale aj tak v nás musí urobiť Boh** v onej „noci duše“, kedy nás definitívne učí „konať lásku z lásky“ ☺
- **V kontexte duchovného života:**
 - **CESTA OČISŤOVANIA** – ASKÉZA, ROZJÍMANIE – oslobodzovanie sa pre skutky lásky
 - **CESTA OSVIETENIA** – MEDITÁCIA – snaha o dokonalosť v skutkoch lásky a práca na motíve
 - **CESTA ZJEDNOTENIE** – dotiahnutie motívu k dokonalosti.